

Bestuursdienst

Dienst/Afd. RO/EZ/RO/SDC/Van der Helm

Onderwerp Externe beschouwingen wijkaanpak

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

Wij zijn met het openbaar
vervoer bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u via
0900-92 92

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 050 367 86 83

Bijlage(n)

Ons kenmerk OS 11.2688207

In uw antwoord graag datum
en kenmerk vermelden.

Datum **29 JUL 2011** Uw brief van

Uw kenmerk

E-mailadres
bestuursdienst@bsd.
groningen.nl

Website
www.groningen.nl

Geachte heer/mevrouw,

De wijkaanpak staat in de schijnwerpers. In het afgelopen half jaar werden verschillende rapporten gepresenteerd, waarin zowel de werkwijze, als de resultaten van de wijkaanpak aan een beschouwing werden onderworpen. De meeste rapporten zijn bedoeld om lessen te trekken uit de manier van werken in de krachtwijken, zoals die in 2007 werd geïntroduceerd.

Er zijn rapporten verschenen die een beeld willen schetsen van de stand van zaken in Nederland. Een deel van het onderzoek richtte zich specifiek op Groningen.

Met deze brief informeren we u over de conclusies die we, samen met de corporaties, in het Bestuurlijk Overleg Nieuw Lokaal Akkoord hebben getrokken uit de externe beschouwingen.

Hieronder schetsen we eerst de belangrijkste conclusies uit een zevental rapporten. Daarna trekken we een aantal conclusies en geven we aan welke maatregelen we hebben getroffen op basis van de bevindingen.

Externe beschouwingen

1. Op 30 juni 2011 presenteerde de Visitatiecommissie Wijkanaanpak het rapport *Doorzetten en Loslaten*. De 40 krachtwijken in 18 steden werden bezocht. Op 17 januari was de commissie, onder voorzitterschap van Wim Deetman, in Groningen. De commissie trekt een aantal algemene conclusies (voor Nederland) en in een beschouwing over Groningen een aantal meer specifieke.

De visitatiecommissie acht het noodzakelijk dat op de ingeslagen weg van wijkaanpak wordt doorgegaan. "Ophouden is geen optie. Dat zou het stukje bij

beetje opgebouwde vertrouwen van burgers in kwetsbare wijken ernstig schaden". De commissie is kritisch op de overdaad aan projecten en de bureaucratische procedures, die hiermee in Nederland gepaard gaan. Het is van belang dat macht en mogelijkheden worden belegd in de wijk. Men pleit voor "het daadwerkelijk geven van mandaat aan de professionals die er in de wijk toe doen" en "het echt geven van substantiële zeggenschap en kapitaal" aan bewoners. Overheden en instituties moeten meer loslaten.

In het rapport over Groningen pleit de commissie voor het meer expliciet maken van de doelstellingen van afzonderlijke projecten, enerzijds om de effectiviteit beter te kunnen vaststellen, maar ook omdat een meer gezamenlijke visie bijdraagt aan de wil om anders te gaan werken. "Als alle neuzen dezelfde kant op staan, is sturing niet zo nodig".

De commissie waardeert de stappen die in Groningen worden gezet naar meer focus en slagvaardiger aansturing (in elkaar schuiven krachtwijken en NLA). Men heeft de indruk dat het borgen van projecten nog onvoldoende is ontwikkeld.

Als het gaat om bewonersparticipatie ziet men de waardenzeefmethodiek en de wijkstemdag als een belangrijke eerste stap naar meer naar het geven van zeggenschap aan bewoners en loslaten van bestuurders en professionals.

2. Eind juni 2011 presenteerde het Sociaal Cultureel Planbureau het rapport *Wonen, wijken & interventies*. Een onderzoek naar de effecten van de inzet in wijken in Nederland. De belangrijkste conclusies zijn dat ingrepen in de woningvoorraad en verkoop van huurwoningen bijdragen aan leefbaarheid en veiligheid. Meer groen en sportvoorzieningen hebben geen aantoonbaar effect.

De sociaal economische positie van de krachtwijken is tussen 1999 en 2008 nauwelijks verandert. Het SCP signaleert het wegtrekken van de autochtone middenklasse uit deze wijken en het binnentreden van een allochtone middenklasse.

Het onderzoek van het SCP richt zich niet specifiek op Groningen. Sterker nog: het veldwerk voor het onderzoek werd uitsluitend uitgevoerd in de Randstad.

3. Vanuit het experiment *Samenhang in de wijk* (ministerie van Binnenlandse Zaken) schreef Kees Stob (Public Result) in maart van dit jaar als extern expert het essay *De wijk als actiegroep?* over de Groningse aanpak in de krachtwijken. Daaraan voorafgaand had hij in het voorjaar van 2010 een aantal aanbevelingen gedaan om te komen tot "een meer vraaggerichte en slagvaardiger aanpak".

In zijn aanbiedingsbrief constateert Stob, dat er vanaf najaar 2010 een nieuwe aanpak is gerealiseerd voor de Groningse krachtwijken. "Het Nieuw Lokaal Akkoord en de krachtwijkenaanpak zijn inmiddels in elkaar gevlochten. De nieuwe organisatie werkt met focus: er is een beperkt aantal speerpunten aangebracht ... Praktisch gezien betekent dit de totstandkoming van een integraal wijkteam waarin organisatie krachtwijken, het NLA, beleid, uitvoering en de wijkprofessionals de opgave aanpakken."

Stob pleit voor meer focus in de aanpak (drie doorbraakprojecten per wijk), meer mandaat in de wijk bij de uitvoering, betere verankering (in politieke aandacht en in continuïteit in uitvoering), en het omkeren van de piramide: breng de top van het ambtelijk apparaat en bestuurders in contact met bepalende sleutelfiguren in de wijk voor snelle doorbraken.

4. In januari 2010 verscheen de *Pilot Bewonersmonitor Krachtwijken* van de Tilburgse School voor Politiek en Bestuur van de Universiteit van Tilburg. In opdracht van het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken (LSA). In het onderzoek wordt gekeken naar de beleving van bewoners uit Amsterdam, Dordrecht en Groningen. In Groningen hebben ruim 600 bewoners van de Korrewegwijk een vragenlijst ingevuld. Een aantal bevindingen:
  - a. de meeste mensen vinden dat de wijk en de bewoners er de afgelopen jaren op vooruit zijn gegaan, en dat het goed is dat hun wijk is aangewezen als krachtwijk. In Amsterdam is de positieve beleving een stuk groter dan in Groningen.
  - b. In Groningen vindt men dat bewoners zelf de meeste verantwoordelijkheid dragen voor het verbeteren van de wijk, gevolgd door corporaties, bewonersorganisaties, politie en ten slotte overheid. Deze organisaties scoren voor hun inzet allemaal een kleine voldoende.
  - c. Veel Groningse bewoners geven aan te willen meedenken (54%), meebeslissen (42%) en meedoen (39%) in de wijk. In Amsterdam zijn de percentages vergelijkbaar, in Dordrecht lager.
  - d. In Groningen voelen bewoners zich uitgenodigd om mee te praten (50%), mee te werken (29%) en mee te beslissen (35%). Aanmerkelijk hogere percentages dan in de andere steden, vooral voor meebeslissen (daar ligt dat percentage in de andere steden rond 16%). De onderzoekers schrijven dit positieve resultaat voor Groningen toe aan de wijkstemdag.
  - e. Groningen springt er eveneens in positieve zin uit als aan bewoners wordt gevraagd of ze zijn geïnformeerd over de wijkaanpak en of er rekening wordt gehouden met de mening van bewoners. Meer dan de helft is geïnformeerd en meer dan de helft vindt dat er voldoende of

veel rekening wordt gehouden met de mening van bewoners.

5. In het najaar van 2010 verscheen de eerste voortgangsrapportage krachtwijken van het CBS: *De Outcomemonitor Wijkenaanpak*. In de 40 krachtwijken werd gekeken naar de ontwikkelingen op de aspecten wonen, leren, werk en inkomen, veiligheid, gezondheid en integratie. Beoordeeld werd of de krachtwijken zich bewogen richting het stedelijk gemiddelde, ofwel, of achterstanden ten opzichte van andere wijken werden ingelopen in de periode 2008 - 2010.

Net als in andere steden bleek de situatie in Groningen vrij stabiel. De dimensies veiligheid en integratie ontwikkelden zich licht positief. Op een aantal andere dimensies deden enkele indicatoren het wel beter, maar niet alle.

Opmerkelijk gegeven was dat de verkoopprijzen van woningen tussen 2008 en 2010 in de Groningse krachtwijken was gestegen met 11%, tegen 4% in de rest van de stad.

6. Tweejaarlijks brengt de gemeente Groningen de *Monitor Leefbaarheid en Veiligheid* uit. Op basis van 6400 interviews wordt een beeld geschetst van de beleving van bewoners. De stelling dat wijkvernieuwing werkt is in de laatste monitor met gegevens van eind 2010 opnieuw onderschreven. Bovengemiddeld veel bewoners in wijkvernieuwingswijken vinden dat hun wijk erop vooruit is gegaan en zijn optimistisch over de toekomst van hun wijk. Selwerd vraagt aandacht.
7. Op basis van de Leefbaarometer (www.leefbaarometer.nl) wordt de ontwikkeling van de leefbaarheid in Nederland gevolgd. In twee rapportages aan de Tweede Kamer (*Leefbaarheid door de tijd* (WWI, 2009) en *Buurtleefbaarheid begrepen* (Rigo, 2010)) vinden we voor Groningen opmerkelijk positieve resultaten van de wijkaanpak in de achterliggende 10 jaar.

In 1998 woonden 34,7% van de Groningers in een wijk waar de leefbaarheid slecht of matig was, in 2008 was dit nog slechts 7%. Een verbetering die in geen andere stad werd gehaald.

In de periode 2002 - 2006 ontwikkelde de leefbaarheid in Nederlandse wijken zich negatief. Landelijk hebben 127 (delen van) wijken zich aan deze trend weten te onttrekken, daarvan liggen er maar liefst 25 in Groningen.

8. Binnenkort verschijnt een rapport van I&O-research met de resultaten van een onderzoek naar de Groningse krachtwijken-aanpak, uitgevoerd in opdracht van de rekenkamercommissie van de gemeenteraad. De resultaten van dit onderzoek kunnen nog niet in deze beschouwing worden betrokken.

Samenvatting van de bevindingen

De resultaten van de Groningse wijkaanpak mogen er zijn. In de landelijke vergelijking over een periode van 10 jaar doen we het uitstekend. Zowel de *Monitor Leefbaarheid en Veiligheid* (gemeente Groningen), als de *Leefbaarometer* (VROM-WWI) laten zien dat de Groningse aanpak van wijkvernieuwing over de jaren heen werkt. Er is aandacht nodig voor Selwerd.

De resultaten van de (extra) aandacht voor de krachtwijken moeten zich nog aftekenen. Zowel de *Outcomemonitor* van CBS, als de eigen *Monitor Leefbaarheid en Veiligheid* laten over de afgelopen drie jaar krachtwijkenbeleid in de Korreweg-wijk en De Hoogte (nog) geen afgetekende resultaten zien over de volle breedte. Binnenkort verschijnt een nieuwe update van de *Leefbaarometer* met gegevens uit 2010.

De visitatiecommissie en Kees Stob geven aanbevelingen voor de organisatie van het programma in de krachtwijken. Beide rapporten bepleiten meer focus in het programma (met doorbraakprojecten) en heldere, breed gedragen doelstellingen. De organisatorische scheiding van NLA en krachtwijken in de (gemeentelijke) organisatie moet worden opgeheven. Verder onderstreept men het belang van een stevig mandaat van professionals en bewoners in de wijk. Aandacht wordt gevraagd voor borging van lopende projecten.

Als het gaat om communicatie in de krachtwijken doen we het in Groningen relatief goed. Het onderzoek van de Universiteit van Tilburg laat zien dat veel bewoners geïnformeerd zijn en invloed kunnen uitoefenen op de aanpak.

Maatregelen

De bevindingen uit de externe analyses sluiten goed aan bij onze eigen inzichten, zoals die bijvoorbeeld tot uitdrukking komen in het Collegeprogramma en de zelfanalyse voor de visitatiecommissie.

In de achterliggende periode hebben we een aantal organisatorische maatregelen getroffen. De organisatie van het Nieuw Lokaal Akkoord en krachtwijken zijn in elkaar geschoven. Eén overlegstructuur, één projectleider, terugdringen van overhead. De afstemming met de "reguliere" professionals in de wijk en het "reguliere" beleid is verbeterd, evenals de afstemming en samenwerking tussen de betrokken gemeentelijke diensten.

Met de opgestelde wijkperspectieven geven we richting aan de ontwikkeling in de wijken voor de komende jaren. Daarmee ontstaat meer focus in het programma en

overeenstemming - ook met bewoners - over de doelstellingen voor de wijk. Op basis van een inhoudelijke evaluatie van de projecten uit het krachtwijkenprogramma Mooi Blijven Wonen 2011 zullen we hiermee doorgaan. In januari van dit jaar hebben we in een workshop met Kees Stob een start gemaakt met de uitwerking van doorbraakprojecten.

Na de zomer beginnen we aan de voorbereiding van het programma voor 2012. Daarbij zullen we, in navolging van de gegeven adviezen, een (beperkt) aantal doelstellingen formuleren, aan de hand van de wijkperspectieven. Dit moet leiden tot meer focus en samenhang in het programma. Tegelijkertijd zullen we aandacht schenken aan de borging van lopende en aflopende projecten. Dat is temeer noodzakelijk vanwege de teruglopende middelen van gemeente en corporaties en het uitblijven van steun van het Rijk bij de uitvoering van het krachtwijkenprogramma.

Bijlagen

De onderliggende rapporten zijn voor de raad beschikbaar. Zij zullen in de visietrommel worden opgenomen. Veel rapporten zijn ook te downloaden via de site www.kei-centrum.nl.

We gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. Rehwinkel', written over the printed name.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

b.a.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M.A. Ruys', written over the printed name.